बृहन्मुंबई महानगरपालिका
सार्वजनिक आरोग्य खाते
किटक नाशक विभाग
किटक नियंत्रण अधिकारी एम /पूर्व

माहिती हस्तपुस्तिकेचा नमुना
माहिती अधिकार अधिनियम 2005 अन्वये

पत्ता :- किटक नियंत्रण अधिकारी एम/पूर्व विभाग बृहन्मुंबई महानगरपालिका एम /पूर्व विभाग कार्यालय, रूम नं.४०५ चौथा मजला, एम.टी. क़दम मार्ग, गोवंडी, मुंबई- ४३.

०२२ २५५०२२७० (विस्तार क्र -४०८/४०९)

ईमेल:- pco.meast@mcgm.gov.in.

1 प्रस्तावना

माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005

माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005, या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीकोनातून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सार्वजनिक आरोग्य खात्याच्या किटकनाशक विभागाची सर्वकष माहिती नागरिकांना होण्यासाठी ही पुस्तिका तयार करण्यात आली.

उद्दिष्टे –

सर्व नागरिकांना पारदर्शकतेने संपूर्ण माहिती उपलब्ध व्हावी असा या पुस्तिकेचा हेतू आहे.
सर्व नागरिकांना माहितीचा अधिकार असेल.
या अधिनियमाखाली या पुस्तिकेमध्ये उपलब्ध नसलेली माहिती एखादया व्यक्तीस हवी असल्यास, इच्छुक व्यक्ती आवश्यक माहितीचा तपशिल इंग्रजी किंवा मराठी भाषेत संबंधित सहाय्यक सार्वजनिक माहिती अधिकारी किंवा सार्वजनिक माहिती अधिकारी हयांच्याकडे ठरवलेल्या शुल्कासह लेखी अर्ज सादर करु शकतात.

या पुस्तिकेत दिलेल्या माहितीमध्ये वेळोवेळी / आवश्यकतेनुसार भर घालण्यात येईल किंवा / आणि फेरबदल करण्यात येईल.

अनुक्रमणिका

प्रकरण	विषय	पृष्ठ क्र.
1	प्रस्तावना संस्था, संस्थेची कार्ये व कर्तव्ये	५-१०
2	निर्णय घेण्यासाठी अवलंबिलेली पध्दत	११-१२
3	कार्यपार पाडण्याकरीता विहित पद्धत / प्रमाण	१३-१५
4	कर्तव्य पार पाडण्यासाठी नियम विनिमय सुचना, पुस्तिका आणि अभिलेख	१६
5	किटकनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवहया.	१७-१९
6	धोरणाची मांडणी व अंमलबजावणी	२०
7	मंडळ, परिषद, समित्या आणि इतर संस्था याबाबतची माहिती.	२१
8	अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची पदनाम व वेतनश्रेणी	२२-२३
9	प्रत्येक अभिकर्तासाठी दिलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (सर्व योजना, प्रस्तावित खर्च आणि वितरण अहवाल यांचा तपशील)	२४
10	अर्थसहाय्य कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीची पध्दत	२५
11	संस्थेने दिलेल्या सवलती, परवाने किंवा प्राधिकार पत्रे प्राप्त करणा ऱ्यांचा तपशील	२६
12	इलेक्ट्रॉनिक स्वरुपात उपलब्ध असलेली माहिती	३६
13	नागरिकांना माहिती मिळविण्यासाठी उपलब्ध सुविधांचा तपशील	३७
14	जनमाहिती अधिका-यांची यादी	३८
15	इतर उपयुक्त माहिती	३९-४३

पुस्तीका -१

अधिकारी, कर्मचा-यांचे अधिकार व कर्तव्य

किटक नियंत्रण अधिकारी एम/ पूर्व विभाग

<table>
<tr><td>१</td><td>जनमाहिती अधिका-याचे नाव</td><td colspan="2">किटक नियंत्रण अधिकारी</td></tr>
<tr><td>२</td><td>पत्ता</td><td colspan="2">किटक नियंत्रण अधिकारी एम/पूर्व विभाग बृहन्मुंबई महानगरपालिका
एम /पूर्व विभाग कार्यालय, रूम नं.४०५ चौथा मजला, एम.टी.
क़दम मार्ग, गोवंडी, मुंबई- ४३.
०२२ २५५०२२७० (विस्तार क्र -४०८/४०९)
ईमेल:- pco.meast@mcgm.gov.in.</td></tr>
<tr><td>३</td><td>मुख्य कार्यालय</td><td colspan="2">किटकनाशक अधिकारी</td></tr>
<tr><td>४</td><td>सलग्न मुख्य खाते</td><td colspan="2">सार्वजनिक आरोग्य खाते</td></tr>
<tr><td>५</td><td>कोणत्या कार्यालयात अहवाल करता?</td><td colspan="2">सहाय्यक आयुक्त एम /पूर्व विभाग</td></tr>
<tr><td rowspan="10">६</td><td rowspan="10">भौगोलिक कार्यकक्षा</td><td>सेक्शन नं</td><td>कार्यक्षेत्र</td></tr>
<tr><td>१)</td><td>आर.सी.एफ.तलाव ते गव्हाणपाडा, टाटा कॉलनी.</td></tr>
<tr><td>२)</td><td>देवनार फार्म रोड ते आशिष सिनेमा, वाडवली गांव.</td></tr>
<tr><td>३)</td><td>देवनार डेपो, पटवर्धन कॉलनी, अशोक नगर, गायकवाड नगर, बुद्ध नगर, गौतमनगर नं.2.</td></tr>
<tr><td>४)</td><td>टेलिकॉम फॅक्टरी रेसीडेन्सी, सिध्देश्वर वाडी ते गेट वे स्कूल ते अंकुर सिनेमा</td></tr>
<tr><td>५)</td><td>ट्रॉम्बे गाव ते बी.ए.आर.सी. ते मानखुर्द स्टेशन फुले नगर ते महाराष्ट्र नगर.</td></tr>
<tr><td>६)</td><td>इंडीयन ऑईल नगर, शिवाजीनगर, गजानन कॉलनी, बैंगणवाडी, रमन मामा, शिवनेरी मंडाला.</td></tr>
<tr><td>७)</td><td>सारसबाग, बी.ए.आर.सी. क़ॉलनी, गेट नं.6, अणुशक्तीनगर.</td></tr>
<tr><td>८)</td><td>नारायण गुरू कॉलेज ते ऍटोमिक सोसायटी, देवनार कत्तल खाना ते देवनार कॉलनी ते लल्लूभाई कंम्पाउड ते पी.एम.जी.पी. कॉलनी.</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>७</td><td>ध्येय व दृष्टीकोन</td><td colspan="2">किटकजन्य आजाराचे प्रमाण कमीत कमी ठेवणे.</td></tr>
<tr><td>८</td><td>उद्दिष्टे</td><td colspan="2">डास, मक्षिका व मुषक इ. नियंत्रण</td></tr>
<tr><td>९</td><td>कार्य</td><td colspan="2">एम /पूर्व विभागातील किटक नियंत्रण</td></tr>
<tr><td>१०</td><td>देण्यात येणा-या मुख्य सेवा</td><td colspan="2">डास अळीनाशक, डास व मुषक नियंत्रण</td></tr>
<tr><td>११</td><td>स्थावर मालमतेचा तपशिल</td><td colspan="2">निरंक</td></tr>
<tr><td>१२</td><td>संस्थेच्या कामाच्या स्वरुपाचा तक्ता</td><td colspan="2">स्वतंत्र तक्ता जोडलेला आहे.</td></tr>
<tr><td>१३</td><td>संपर्क क्रंमाक व कार्यालयीन वेळ</td><td colspan="2">दुरध्वनी नं. ०२२ २५५ 02270 विस्तारीत नं. ४०८/४०९.
कार्यालयीन वेळ :- सकाळी ७.०० ते दुपारी २.००,
दुस-या व चौथ्या शनिवारी
भेटण्याची वेळ :- दु. ३.०० ते सं. ५.३०, (सोमवार ते शनिवार दुस-या व चौथ्या शनिवारी वगळून)</td></tr>
<tr><td>१४</td><td>साप्ताहीक सुट्टी</td><td colspan="2">रविवार व सार्वजनिक सुट्टी</td></tr>
</table>

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

१) **प्रस्तावना**:-

सार्वजनिक आरोग्य खात्याचा किटकनाशक विभाग हा पुर्वीच्या मुंबई महानगरपालिकेच्या अस्तित्वात असलेल्या मलेरीया खात्यापासून डॉ.सी.ए.बेंटले यांच्या शिफारशीनुसार स्थापन झालेला आहे. डॉ.सी.ए.बेंटले यांनी त्यांचे सैन्यातील पूर्वाधिकारी कॅप्टन एफ.व्ही.मॅकी, आय.एम.एम. (१९०८) आणि कॅप्टन ए.जी.मॅकेंड्रीक, आय.एम.एस (१९०९) आणि इतर यांच्याकडून पुढे हिवताप तपासाचे काम चालू ठेवले होते.

मुंबईमधील हिवताप समस्येमुळे निर्माण झालेले व सध्याची सुध्दा तीच गरज असलेल्या या खात्याचे हिवताप निर्मुलन हेच मुख्य उद्दिष्ट आहे. सध्या हे खाते विविध प्रकारची कामे करीत असले तरीही मुळ हिवताप नियंत्रणाच्या कामाला सतत प्राधान्य देण्यात येते.

२) **कार्यपध्दती**:-

हिवताप वाहक डास नियंत्रणाचे काम थेट राज्य शासनातर्फे केले जाते व उपद्रवी डासांचे नियंत्रण हे स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. परंतु मुंबईमध्ये दोन्ही समस्यांचे नियंत्रण बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारा करण्यात येते.

अग्रक्रमाने किटकनाशक शाखेची विविध कार्य खालील प्रमाणे.

१) **डास नियंत्रण-**

अ) हिवताप वाहक डास नियंत्रण

ब) डेंगु रक्तस्त्राव ताप वाहक डास नियंत्रण

क) उपद्रवी डास नियंत्रण (हत्तीरोग वाहक)

२) **मक्षिका नियंत्रण**

३) **मुषक नियंत्रण**

अ) **<u>हिवताप वाहक डास नियंत्रण</u>** :-

हिवताप हा जनमानसात पसरणारा आजार असून तो प्लास्मोडीयम जातीच्या जंतुमुळे होतो व बाधित एनॉफिलिस मादिच्या चावल्यामुळे पसरतो.

मेजर जनरल कॉवेल यांनी त्यांच्या ''मलेरीया ईन मुंबई १९२८'' अहवालात केलेले विधान, मुंबईमधील क्षेत्रिय, लोकसंख्या, जीवनशैली,राहणीमान,विकास व जलद नागरीकरण ई. मध्ये मोठया प्रमाणामध्ये बदल होऊन सुध्दा आजही खरे ठरते.

मुंबईमध्ये नैसर्गिक हिवताप नाही, त्याचे मुख्य कारण म्हणजे मुंबईमध्ये नैसर्गिक प्रवाहाचा असलेला अभाव. मुंबई बेटावर फक्त एनॉफिलीस स्टिफेन्सी जातीच्या डासांपासून हिवताप पसरविला जातो व त्याची उत्पत्तीस्थाने केवळ मनुष्यनिर्मित आहेत. ऍनॉफिलिस हा भारतामधील असा एक डास आहे, जो मोठया शहरातील जीवनमानानुसार डासोत्पत्तीस्थाने स्वीकारतो. इतर ऍनॉफिलिस वाहक डासांना आवश्यक अशी डासोत्पत्तीस्थाने शहरी विभागात उपलब्ध होऊ शकत नाहीत. भारतामध्ये ऍनॉफिलिस स्टीफेन्सीची उत्पत्ती विहीरीमध्ये व पाण्याच्या टाक्यांमध्ये उत्तमरीत्या होते व जोपर्यंत ही व इतर अशा प्रकारची डासोत्पत्तीस्थाने डास प्रतिबंधक होत नाहीत, तोपर्यंत हा डास शहरांमध्ये झपाटयाने वाढतच राहील.

वरील बाबींच्या आधारावर व ऍनॉफिलिस स्टीफेन्सी या डासाला पुनरावर्तित केलेले स्वच्छ पाणी आवश्यक असते, हे विचारात घेऊन वाहक डास नियंत्रण आराखडा खालील प्रमाणे.

1) डास उत्पत्तीस्थाने कमी करणे.
2) अभियांत्रिकी पध्दती (मोठया व छोटया स्वरुपाची कामे करून संभाव्य डास उत्पत्तीस्थाने पूर्णपणे कमी करणे)
3) जीवशास्त्रीय पध्दती – प्राणी शास्त्रीय व वनस्पतीशास्त्रीय
4) किटकनाशक पध्दती
5) कायदेशीर कारवाई

समाजाचा सहभाग हा कोणत्याही सार्वजनिक आरोग्य कार्यक्रमाचा अविभाज्य घटक आहे. मुंबईसारख्या महानगरामध्ये विशेषत: हिवतापाचा विचार करता प्रशासन फक्त सार्वजनिक शिक्षण देऊन समाजाच्या सहभागावर अवलंबुन राहू शकत नाही. वाहक डासाच्या जीवशास्त्रातील वस्तुस्थिती पहाता, समाजाचा अनिवार्य सहभाग हा कायदेशीरपध्दती अवलंबून संपादन करण्यात आला आहे. वाहक डास नियंत्रणाकरीता कायदेशीर बाबींचा अवलंब करणारे त्यावेळचे मुंबई राज्य हे पहिले प्रशासन होते.

(१)

विभाग :- एम पूर्व विभाग.

परिसर :- ३२.५०० स्क्वेअर कि.मि.

हद्द

पुर्व :- ठाणे खाडी.

पश्चिम :- आर.सी. मार्ग., आर.सी.एफ. वसाहत, सी.जी. मार्ग, पांजरापोळ जंक्शन, ड्ब्ल्यू.टी. पाटील मार्ग, मध्य रेल, सुभाष नगर नाला.

दक्षिण :- अरबी समुद्र.

उत्तर :- ठाणे खाडी.

विभाग	कार्यक्षेत्र नं.	कार्यक्षेत्र प्रमाणे हद्द
एम/पूर्व	१)	आर.सी.एफ.तलाव ते गव्हाणपाडा, टाटा कॉलनी.
	२)	देवनार फार्म रोड ते आशिष सिनेमा, वाडवली गांव.
	३)	देवनार डेपो, पटवर्धन कॉलनी, अशोक नगर, गायकवाड नगर, बुद्ध नगर, गौतमनगर नं.2.
	४)	टेलिकॉम फॅक्टरी रेसीडेन्सी, सिध्देश्वर वाडी ते गेट वे स्कूल ते अंकुर सिनेमा
	५)	ट्रॉम्बे गाव ते बी.ए.आर.सी. ते मानखुर्द स्टेशन फुले नगर ते महाराष्ट्र नगर.
	६)	इंडीयन ऑईल नगर, शिवाजीनगर, गजानन कॉलनी, बैंगणवाडी, रमन मामा, शिवनेरी मंडाला.
	७)	सारसबाग, बी.ए.आर.सी. क़ॉलनी, गेट नं.6, अणुशक्तीनगर.
	८)	नारायण गुरू कॉलेज ते ऍटोमिक सोसायटी, देवनार कत्तल खाना ते देवनार कॉलनी ते लल्लूभाई कंम्पाउड ते पी.एम.जी.पी. कॉलनी.

ब) **रक्तस्त्रावी डेंगु वाहक डास नियंत्रण :-**

मुंबईमध्ये तीन प्रकारचे एडीस डास (एडिस इजिप्ती, एडिस अल्बोपिक्टस व एडिस व्हिटॅटस) आढळतात. या पैकी एडिस इजिप्ती डेंगुचा प्रसार करण्यामध्ये वाहक म्हणून मुख्य भाग घेतात. (रक्तस्त्रावी डेंगु तापाच्या विषाणूंचा प्रसार बाधित रूग्णाकडुन निरोगी व्यक्तीला होतो) या डासांच्या सवयी व मुळ स्थाने अशी आहेत की, फक्त त्यांची तात्पुरती उत्पत्ती स्थाने नष्ट करून व मर्यादीत धुम्रफवारणी करूनसुध्दा पावसाळयात अथवा ठराविक ठिकाणच्या रोग उद्रेकाला आळा बसु शकतो.

एम/पुर्व विभागातील झोपडपट्टी

झोपडपट्ट्यामध्ये डेंग्यु रोगावर नियंत्रणासाठी एडिस सर्वे कार्यक्रम.	
क. अवेक्षक विभाग	**झोपडपट्टीचे नाव**
1	वाशीनाका, विष्णूनगर, गव्हाणपाडा, प्रकाश नगर, राहुल नगर.
२	आशिश नगर, जे.जे.वाडी, पांजरापोळ, कामावाडी, ग़ौतम नगर, जय भोले नगर.
3	गौतम नगर नंबर ०१ / ०३ गायकवाड नगर, शिवनेरी झोपडपट्टी, निबोणी बाग.
4	पाटील वाडी, पिंपळेश्वर वाडी, गणेशवाडी.
5	पायलीपाडा, चिता कॅम्प, महात्मा फुले नगर, महाराष्ट्र नगर.
6	न्यु मंडाला, एकता नगर, शिवनेरी नगर, मातंग ऋषी नगर, कूर्ला स्क्रप, डंपिंग, उमरखाडी, कमला रमन नगर, रमन मामा नगर, आदर्श नगर, भारत नगर, शांती नगर, पदमा नगर, चिखलवाडी, नितंकारी नगर, संजय नगर, रफी नगर, गजानन कॉलनी, लोटस कॉलनी, जय अम्बे नगर, इडीयन ऑईल नगर, नटवर पारेख कंम्पाउड, शिवाजी नगर, बैंगणवाडी.
7	आगारवाडी, कृष्णा नगर, पंजाब वाडी.
8	पी.एम.जी.पी. म्हाडा क़ॉलनी, आंबेडकर नगर, चिखलवाडी, मोहिते पाटील नगर, सोनापूर, ज्योतिर्लिंग नगर, लल्लूभाई कंम्पाऊड, टाटानगर, साठे नगर, पाटील वाडी, केना मार्केट, भिमवाडी, गौतम नगर २/४.

क) **उपद्रवी डास नियंत्रण (हत्ती रोग वाहक) :-**

उपद्रव देणाऱ्या डासांमध्ये क्युलेक्स क्वीनक्यूफॅसिएॅटस जातीचा मुख्य डास आहे, जो हत्तीरोगाचा सुध्दा वाहक आहे. हया डासाची उत्पत्ती प्रदुषित पाण्यामध्ये होते. उघडी गटारे,नाले,सेप्टीक टॅंक,सखल जागा, गवताचे भूखंड, सार्वजनिक संडासच्या टाक्या, पावसाळी पाणी जाण्यासाठी बांधलेल्या गटाराच्या प्रवेश जाळया इत्यादी. या डासांचे नियंत्रण हे जवळ जवळ हिवताप वाहक डासांसारखेच आहे. फक्त डासोत्पत्तीस्थाने व त्यांचे आकार यामध्ये फरक आहे.

कि.नि.अ. एम पूर्व चा साप्ताहिक हिवताप निर्मुलन अळीनाशक कार्यक्रम						
सेक्शन क्र.	सोमवार	मंगळवार	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार
विशाल विश्वनाथ मोकल	प्रयाग नगर, प्रकाश नगर, पेप्सी, अपार, विष्णूनगर, दर्गा, कॅलिको कंम्पाऊड, पुठ्ठा कंम्पाऊड.	शंकर देऊळ, कोयना कॉलनी, ओल्ड भारत नगर, न्यु भारत नगर, हंशू आडवाणी नगर.	मनिष विजय सो., शास्त्रीनगर, एम.एम.आर.डी.ए., आर.एन.ए. पार्क.	राहुल नगर, नागाबाबा नगर, कस्तुरबा नगर, सह्याद्री नगर.	ओम गणेश नगर, शिवाजी नगर, आयोध्या नगर.	इंदिरा नगर, अजिज बाग, बी.पी.सी.एल. वसाहत, प्रबुद्ध नगर, टाटा वसाहत.
चव्हाण सुर्यकांत	आशिष नगर, जे.जे.वाडी, लक्ष्मी कॉलनी, नित्यानंद नगर.	आर.सी.एफ. कॉलनी, डोंगरी पार्क, बी.एम.सी. कॉलनी.	वाडवली, गुलाब पार्क, गणेश वाडी, जुलियन वाडी, शरद वाडी, गणेश धाम.	पांजरापोळ, कामावाडी, गौतम नगर, राजीव नगर, शिव शंकर चाळ, दिपक वाडी, शनी मंदिर.	बोरबादेवी नगर, संदीप पार्क, जिनेकर, जय भोले नगर, अपना नगर.	देवनार कॅम्प रोड, राजकपूर बंगलो, मधुबन, दादाभाई नौरोजी, पान पराग बंगलो.
अरूणोदय उबाळे	आदर्श नगर, नारायण गुरू सो., गायकवाड नगर, आंबेडकर नगर, इंदिरा नगर.	कामगार वसाहत, गौतम नगर, गौतम नगर १ , झेंडे गार्डन.	अशोक नगर, गोवंडी गाव, गोवंडी रेल्वे स्टेशन, बोर्ला मंदीर.	बेस्ट कॉलनी, चरिश्मा टॉवर, पटवर्धन क़ॉलनी, पटवर्धन स्कूल.	लेबर डॉक कॉलनी, शिवनेरी झोपडपट्‌टी, पाटील वाडी, आचार्य नगर.	देवनार डेपो, शहा एन्ड एंकर हायस्कूल, शताब्दी रूग्णालय.
बाळासो श्रीपत देसाई	टेलेकॉम फॅक्टरी, बॉम्बे फुट वेअर, ठाकूर इंजि.कं.	टेलिकॉम कामगार वसाहत, टेलिकॉम एक्स्चेज बिल्डीग, कुमुद विद्यालय.	वैतिवाडी, दत्तगुरू सो.,म्युनिसिपल स्कूल, देवनार गाव, स्मशान भूमी.	वैभव इंडस्ट्रीज, पुजारी अपार्टमेंट, पिंपळेश्वरवाडी, गणेश वाडी.	निलकंठ गार्डन, हाईड वॉटर, सोनाप्लिस कं, केमिकल कं, बाबुशेठ सो.	सतम इंड.,पाटील उद्यान, जैन मंदीर, पोस्ट ऑफिस, अंकुर सिनेमा, गोवंडी बस डेपो.
तंगवेल कलियामूर्ती	ट्रॉम्बे गाव, पायली पाडा, कस्टम रोड, टी.आय.एफ.आर. बी.ए.आर.सी. कॉलनी.	चिता कॅम्प, आंबेडकर नगर, ए, बी, सेक्टर.	ओल्ड. टी आय.एफ.आर.कॉल नी, न्यु टी.आय.एफ.आर. कॉलनी, टी.एम.सी. क़ॉलनी, ओल्ड मंडाला कॉलनी.	एन.ए.डी. कॉलनी, एस.पी.डी.सी. कॉलनी, मांऊट व्हु क़ॉलनी.	महात्मा फुले नगर, भारत नगर, शिंदे वाडी, मानखुर्द रेल्वे स्टेशन.	महाराष्ट्र नगर, समता नगर, भिम नगर, शिर्के प्रोजेक्ट.
श्याम तिमप्पा वैदू	न्यु मंडाला, एकता नगर, शिवाजी नगर, मातंग ऋषी नगर, कुर्ला स्कॅप.	डंपिंग गॅरेज, रिलायंस, चेक नाका, डंपिंग, उमरखाडी, कमला रमण नगर.	शांतीनगर, पदमानगर, चिखलवाडी, निरंकारी नगर, संजय नगर.	ज्ञानसाधना रोड नंबर-१ ते ९	रफिक नगर, गजानन कॉलनी, लोटस कॉलनी, जय अम्बे नगर.	इडीयन ऑईल नगर, नटवर पारिख कंम्पाऊड, जय अम्बे नगर.
तंगवेल कलियामूर्ती	सारस बाग, पंजाब वाडी, हनुमान कॅफे, एस. टी रोड.	वेस्टर्न सेक्टर युनिट ०१ , अणुश्क्ती नगर.	युनिट ०२ , अणुश्क्ती नगर.	युनिट ०३ ,उत्तर गेट अणुश्क्ती नगर.	मानखुर्द गाव, मानखुर्द स्टेशन , चिल्ड्रन होम.	आगारवाडी, कृष्णा नगर, बालकल्याण नगर.
बाळासो श्रीपत देसाई	पी.एम.जी.पी. क़ॉलनी, म्हाडा क़ॉलनी, आंबेडकर नगर, चिकूवाडी, मोहिते पाटील नगर, ज्योतिर्लिंग नगर, सोनापूर.	लल्लूभाई कंम्पाऊड, हिरानंदानी, आकृती एल एन्ड टी स्कूल, टाटानगर, साठे नगर, पंचनल.	देवनार म्युनिसिपल कॉलनी, टाटानगर, पाटील वाडी, जाकिर हुसेन नगर.	देवनार कत्तल खाना ते मितवाने ग़ॅरेज, केना मार्केट, देवनार पोलिस स्टेशन.	भुजबल वाडी, भिमवाडी, गौतम नगर, देवनार इंड. परिसर, एम.सी,जी.एम. ऑफिस.	आशिश नगर, चम्पाजंटी, नटवर पारेख कंम्पाऊड, आर.बी.के. स्कूल.

ड) **मक्षिका नियंत्रण :-**

मनुष्याशी फार जवळ असणाऱ्या किटकांपैकी, माशी हा वर्षभर मुबलक प्रमाणात आढळणारा एक किटक आहे. माशी असणे हे अनारोग्याचे द्योतक आहे व त्यांची संख्या ही, अनारोग्य किती प्रमाणात आहे हे दर्शविते.

मुंबईत आढळणाऱ्या मस्का डोमॅस्टीका माशिला घरगुती माशी म्हणुन ओळखली जाते. तीची उत्पत्तीस्थाने जसे घोडयाचे शेण, कचरा, सडणारे खाद्य व भाज्या इत्यादी अशी आहेत. राहण्याची घरे, खाद्यगृहे, रुग्णालये, गुरांचे गोठे, प्राणीवधगृहे, कचरापेट्या, बाजार इत्यादी ठिकाणी माशा विपुल प्रमाणात असतात. माशीचा उत्पत्ती कालावधी पर्यावरणातील परिस्थिती व उत्पत्ती स्थाने या प्रमाणे बदलत असतो.

माशी टायफाईड, डाय-हीया, डिसेंट्री, कॉलरा, ग्रॅस्ट्रोइंट्रायटीस, डोळे येणे (कंजक्टीव्हायटीस) इ. रोग पसरविते. विविध प्रकारच्या किटकनाशकांच्या निरनिराळया फवारण्या करुन माश्यांचे नियंत्रण करणे शक्य होऊ शकते. परंतु, सातत्यपूर्ण नियंत्रण फ़क्त उत्पत्ती स्थानांचा नायनाट करून व एकंदर पर्यावरणामधील स्वच्छतेमध्ये सुधारणा करून मिळवता येईल.

साप्ताहिक मक्षिका नियंत्रण कार्यक्रम कि. नि. अ. एम/पूर्व

वार	परिसर
सोमवार	ट्रॉम्बे, ट्रॉम्बे गाव, कोळीवाडा, पायलीपाडा, दत्तनगर, शहाजी नगर दवाखाना, अरेबीयन हेल्थ सेंटर, चिता कॅम्प परिसर.
मंगळवार	महाराष्ट्र नगर, पी.एम.जी.पी. कॉलनी, जय हिंद नगर, सोनापूर, साठेनगर, लल्लूभाई कंम्पाऊड परिसर.
बुधवार	शताब्दी हॉस्पीटल, सुंदर बाग, बेस्ट डेपो, बेस्ट कॅटर्स, बी.पी.टी. कॉलनी, गोवंडी स्टेशन रोड, गोवंडी गाव, देवनार गाव.
गुरुवार	टाटानगर, देवनार कत्तल खाना, केना मार्केट, निबोणी बाग, गायकवाड नगर, गौतम नगर, पी.एल.लोखंडे मार्ग.
शुक्रवार	बैंगणवाडी, कमला रमण नगर, डंम्पीग परिसर, शिवाजीनगर मार्केट /दवाखाना, लोटस कॉलनी.
शनिवार	भारत नगर, विष्णूनगर, एच.पी.सी.एल., आर.एन.ए.पार्क, मनिष विजय, कस्तुरबा नगर, अशोक नगर.

ई) **उंदिर नियंत्रण :-**

उंदिर हा मनुष्याच्या पर्यावरणातील एक भाग आहे. उंदीराच्या मनुष्याबरोबरच्या जवळच्या वावरामुळे ते फक्त आरोग्याच्या दृष्टीकोनातून घातक नसून ते इमारती, खाद्यपदार्थ व इतर जिवनावश्यक वस्तुंचा सुध्दा नाश करतात.

उंदीरांपासून होणाऱ्या उपद्रवांव्यतिरिक्त ते प्लेग, उंदिर चावल्यामुळे येणारा ताप, सालमोनेल्लोसिस (अन्न विषबाधा) इत्यादी रोग होण्याकरीता जबाबदार आहेत. इतिहास काळापासून मुंबई हे सक्रीय बंदर असल्यामुळे मुंबईस प्लेग रोगाचा सतत धोका संभवतो. मुंबईमधील सन १९९४ च्या प्लेगच्या धोक्याच्यावेळी किटकनाशक खात्याने संभाव्य प्लेग मुंबईत शिरण्यास प्रतिबंध करण्यामध्ये अत्यंत महत्त्वाचे काम केले. प्लेग विरोधी लस शोधण्याचे काम हाफकिन संस्थेमधील महानगरपालिकेच्या उंदिर विनाशक विभागात केले गेले. या विभागात रोजच्या रोज वेगवेगळया प्रकारचे उंदिर तपासले जातात व त्यांच्या शरीरातील प्लेगचे जीवाणू तपासण्याकरीता उंदरांचे विच्छेदन केले जाते.

<u>मुंबईमधील उंदीरांच्या जाती खालील प्रमाणे.</u>

रॅटस रॅटस - घरगुती उंदिर
रॅटस नॉरवेजीकस – गटारातील उंदिर
बॅन्डीकोटा बेंगालेननीस व बँन्डीकोटा इंडीका – मैदानी उंदिर
मस मस्क्युलस – पाजवा

उंदीरांचा नायनाट करण्याच्या साधारण पध्दती म्हणजे, त्यांना पकडून मारणे व विषबाधा करून मारणे अशा आहेत. या व्यतिरिक्त रात्रीच्या वेळी फिरणाऱ्या उंदिरांना काठीने मारण्याची उंदिर नियंत्रणाची पध्दती फक्त मुंबई मध्ये अवलंबिली जाते.

<u>मुषक कामगाराची हद्द एम/पश्चिम</u>

<u>मुषक कामगार १</u> :- शिवाजी नगर, रफ़ीनगर, मंडाला, गौतम नगर, बैंगणवाडी.
<u>मुषक कामगार २</u> :- निबोणी बाग, भीम नगर, देवनार म्यूनिसिपल कॉलनी.
<u>मुषक कामगार ३</u> :- वाशीनाका, चिता कॅम्प, देवनार बाग, ट्रॉम्बे, मानखुर्द.

<u>झुरळ नियंत्रण</u>

झुरळ नियंत्रण कार्यवाही फक्त शहर विभागापूरती मर्यादीत आहे. ज्यात ए ते जी उत्तर विभागाचा समावेश आहे. यात निवडक वस्तितील ड्रेनेजचे निरिक्षण करुन चेंबर्स मध्ये किटक नाशक फवारणीचा समावेश असतो. झुरळ नियंत्रण कार्यवही चे सार्वजनिक आरोग्यात महत्व आहे कारण झुरळ हा देखील काही आजाराच्या लागण करित वाहक म्हणून काम करतो. सध्या स्थितीत मात्र एम/ पूर्व विभागात झुरळ नियंत्रण कार्यवाही होत नाही.

पुस्तिका – 3

निर्णय घेण्यासाठी अवलंबिलेली पध्दत

1) विविध प्रकरणी निर्णय घेण्याबाबत कोणती पध्दत अवलंबविण्यात येते.
(सचिवालयीन पुस्तिका, व्यवसाय नियम पुस्तिका व इतर नियमावली संदर्भित करून)
-जबाबदार अधिकाऱ्यांना प्रदान केलेल्या अधिकारांन्वये आणि महापालिकेची विविध परिपत्रके व पत्रके, महापालिका ठराव, मुंबई महापालिका (सेवा) नियम महापालिका अधिनियम 1888, संदर्भित करून विविध अशा महत्वाच्या बाबींवर निर्णय घेण्यात येतात.

2) विविध अशा महत्वाच्या बाबींवर निर्णय घेण्यासाठी कोणकोणत्या पध्दती, निश्चिती असा कसोटी निर्धारित केल्या आहेत ? कोणकोणत्या विविध पातळीवर निर्णय घेण्यात येतो.
- मुंबई महापालिका (सेवा) नियम 1989 आणि महापालिका अधिनियम 1888.

3) नागरिकांना निर्णय कळविण्यासाठी काय व्यवस्था केली आहे.
-नागरिकांशी संबंधित असेल तर टपालाव्दारे कळविण्यात येते.

4) निर्णय पध्दतीत कोणत्या अधिकाऱ्यांच्या पातळीवर अभिप्राय मागविले जातात.
-खाते प्रमुखाकडून अभिप्राय मागविले जातात.

5) निर्णय विहित करण्यास अंतिम प्राधिकारी कोण आहे.
- महापालिका आयुक्त / स्थायी समिती / महापालिका, ज्याप्रमाणे बाब असेल त्याप्रमाणे.

विभाग स्तर

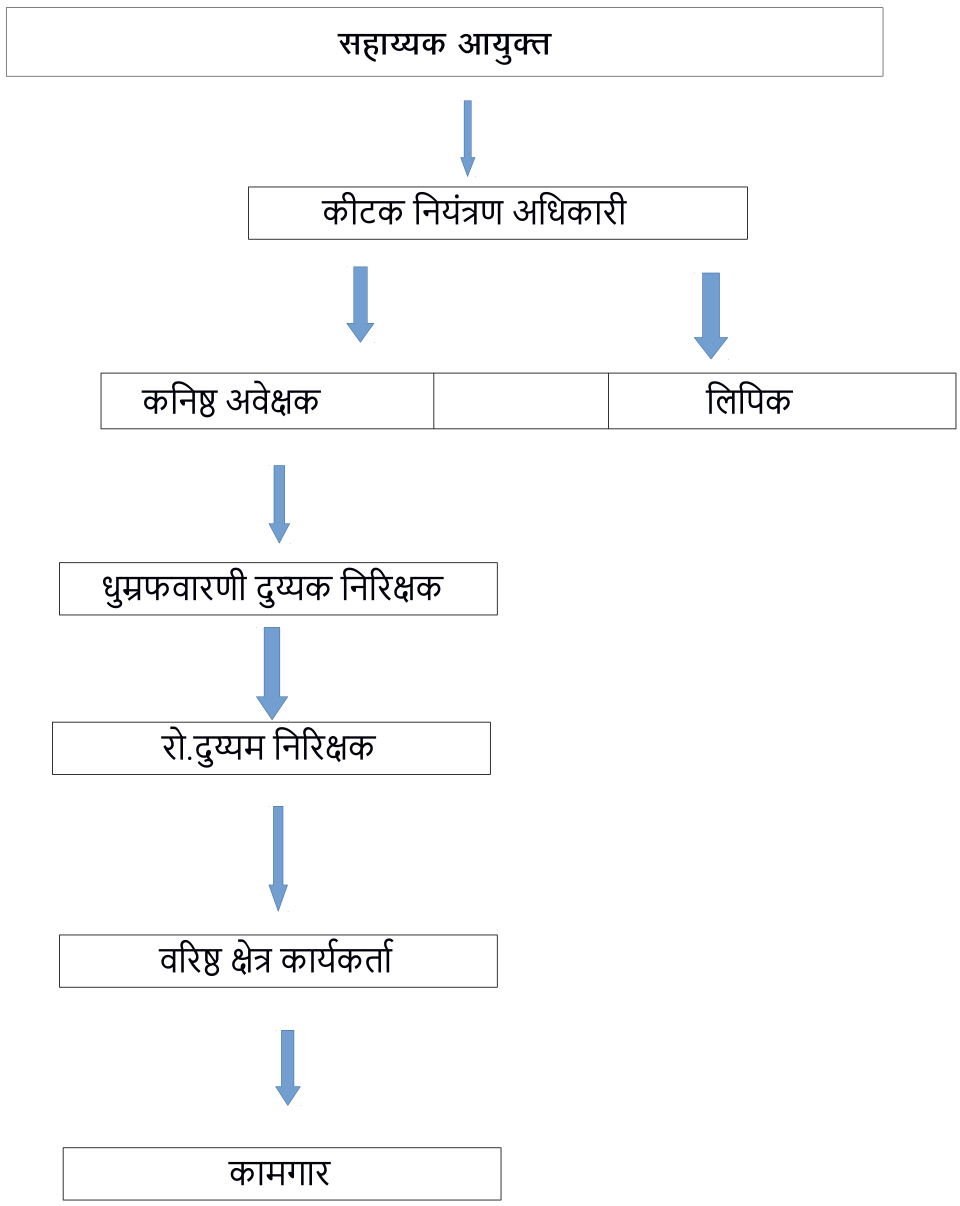
सहाय्यक आयुक्त
कीटक नियंत्रण अधिकारी
कनिष्ठ अवेक्षक
लिपिक
धुम्रफवारणी दुय्यक निरिक्षक
रो.दुय्यम निरिक्षक
वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता
कामगार

पुस्तिका – 4

कार्यपार पाडण्याकरीता विहित पद्धत / प्रमाण

किटकनाशक विभाग

अ.क्र	पद	कर्तव्य पार पाडण्यासाठी निश्चित केलेली प्रमाणके.
1)	किटक नियंत्रण अधिकारी	प्रत्येक विभागासाठी एक पद.
2)	पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक	प्रत्येक विभागासाठी एक पद.
3)	कनिष्ठ अवेक्षक (रोगवाहक डास नियंत्रण)	ए) शहर (1) प्रत्येक दिवशी 40 मजले चढून इमारतीवरील टाक्या तपासणे. (2) इमारत बांधकामे व जमिनीवरील डासजन्य ठिकाणे व अळया साठी फवारणी कामावर पर्यवेक्षण करणे. (3) सर्व प्रकारच्या डास जातीच्या अळया नष्ट करण्यासाठी क्रुसेड कार्यक्रमात सहभागी होणे. ब) उपनगरे i) उपनगरातील विभागांमध्ये प्रत्येक दिवशी पाच इमारतींच्या टाक्या तपासणे. ii) इमारत बांधकामातील व जमिनीवरील डासजन्य ठिकाणांवर अळीनाशक कारवाईचे पर्यवेक्षण करणे. iii) सर्व जातीच्या डासांचे निर्मुलन / डास विरोधी क्रुसेड वा खास मोहिमेत सहभागी होणे.
4)	कनिष्ठ अवेक्षक (मुषक)	(A) 40 वंडर रॅट ट्रॅप / पिंजऱ्यांचे प्रत्येक कामगाराला वाटप करून क्षेत्रामध्ये त्यांचे पिंजरे व कामकाज तपासणे (B) प्रत्येक दिवशी प्रत्येक कामगाराकडून 200 उंदरांच्या बिळात मूषक अमिष पेरणे / विषारी धुराची उपाययोजना करणे. (C) परिस्थितीनुसार मोठया संख्येने उंदराचे सापळे लावणे. (D) वेगवेगळया सर्व कार्यवाहीतून मृत झालेले उंदीर गोळा करून योग्य विल्हेवाट लावणे.
5)	धुम्रफवारणी दुय्यम निरिक्षक	प्रत्येक धुम्रफवारणी पथकासाठी एक धुम्रफवारणी दुय्यम निरिक्षक. 1. प्रत्येक पाळीत प्रत्येक कामगाराकडून चार धुम्रफवारणी यंत्रे भरून फवारणी करणे. 2. पेट्रोल व डिझेल महापालिका गॅरेजमधून आणून त्याचा हिशेब ठेवणे, धुम्रफवारणी यंत्राची योग्य ती देखभाल ठेवणे.
6)	रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक	एक रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक प्रती विभाग. किटकनाशक फवारणीची देखरेख करणे. 1) क्षेत्रामध्ये दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे.

		2) क्षेपण भूमीवर दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे.
7)	वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	1) मुषक नियंत्रण - मुषक नियंत्रणाकरीता नेमून दिलेल्या कर्मचा-यांवर देखरेख करणे. 2) हत्तीरोग / नाले - नेमून दिलेल्या 5 ते 10 कामगारांवर खालील कामे पार पाडताना पर्यवेक्षण करणे. अ) शौच टाक्या 1. चेंबरचे झाकण उघडून उडून जाण्याऱ्या डासांवर किटकनाशक फवारणी करणे. प्रत्येक दिवशी 80 शौच टाक्या. 2. झाकणे उघडून पाण्यातील डासांच्या अळी अवस्था नष्ट करणे. ब) नाले 1. लहान तसेच मोठया नाल्यातील कचरा बाजूला सारून अडथळा दूर करणे. 2. पावसाळी पाण्याची गटारे. 3. नाल्याच्या कडेवरचे गवत काढणे. 4. नाल्यातील पाण्यावर तरंगणारी पाणवनस्पती इत्यादी काढणे. 5. नाल्यात किटकनाशकाची फवारणी करणे. 6. दर आठवडयाला अदमासे 36 ते 48 कि.मी. लांबीच्या नाल्याच्या एका किनाऱ्याचे काम करणे, कारण रूंद नाल्याच्या एका किनाऱ्यावरून संपूर्ण नाला वाहता करून फवारणी होऊ शकणार नाही. क) गवताची कुरणे 1. मातीचे बांध फोडून साचलेले पाणी वाहते करणे. 2. आतील भागात तसेच लगतच्या नाल्यावर दाणेदार अळीनाशक फवारणे. (आठवडयाला अदमासे 100 एकर क्षेत्र)
		ड) मक्षिका नियंत्रण मक्षिका नियंत्रण कामावर देखरेख करणे. 1. परिसरामध्ये – दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे. 2. क्षेपण भूमी (डंपिंग ग्राऊंड) दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे.
8)	कामगार	शहर 1) कनिष्ठ अवेक्षक आणि 2 कामगार

		उपनगर 1) कनिष्ठ अवेक्षक आणि 4 कामगार अ) <u>टाक्या व पाण्याचे साठे परिक्षण / अळिनाशक कामगार</u> 1. पाण्याच्या टाक्या व इतर साठे, जमिनीवरील सर्व साठे तसेच इमारत बांधकाम तपासतांना कनिष्ठ अवेक्षक व पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक यांना मदत करणे, अळिनाशक किटकनाशक फवारणी करणे तसेच त्या दिवसाच्या बीटचे जमिनीवरील पाण्याचे डासजन्य सर्व साठे तपासून फवारणी करणे. 2. सर्व प्रकरच्या डासांच्या प्रजाती शोधण्यासाठी क्रुसेड कार्यक्रमात सहभागी होणे. 3. उघडी पाण्याची गटारे, तरंगता तसेच इतर कचरा लांब दांडयाच्या फावडा अथवा काटयाने बाजूला सारून वाहती करणे. ब) <u>हत्तीरोग नियंत्रण व गटार कामगार</u> वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्त्यांच्या कामाच्या यादीत अनुक्रमांक 7-2 मध्ये उल्लेख केल्याप्रमाणे काम करणे. क) <u>धुम्रफवारणी कामगार</u> i) प्रत्येक कामगाराने प्रत्येक पाळीत 4 यंत्रे भरून फवारणी करणे. ii) विभाग पातळीवर धुम्रफवारणी यंत्राची देखभाल. ड) <u>माशा निर्मुलन कामगार</u> 1. क्षेत्रामध्ये – प्रत्येक कामगाराचे प्रत्येक पाळीमध्ये 10 बादल्या द्रावण (100 लिटर) फवारणी करणे. 2. डंपींग ग्राऊंड (क्षेपण भूमीवर) - प्रत्येक कामगाराने प्रत्येक पाळीमध्ये 10 बादल्या द्रावण (100 लिटर) फवारणी करणे. इ) <u>मूषक कामगार</u> 3. प्रत्येक मूषक कामगाराने त्याच्या विभागात (बिट) 40 वंडर रॅट ट्रॅप / पिंजरे लावणे व दुसऱ्या दिवशी तपासून त्यातील उंदिर पुढील विल्हेवाटीसाठी कार्यालयात जमा करणे. 4. प्रत्येक कामगाराने उंदरांची 200 बिळे दर दिवशी फावडयाने बंद करणे. तसेच अमिषे बनवून लावणे व विषारी धुराच्या गोळया दुसऱ्या दिवशी उघडलेल्या बिळात टाकून ठेवणे व बिळ बंद करणे. 5. क्षेत्रात परिस्थिती व गरजेप्रमाणे मोठया प्रमाणात (मास ट्रॅपिंग) पिंजरे लावून त्यात येणारे जीवंत उंदिर जमा करून विभागातील भंडारात पाण्यात बुडवून मारणे.

पुस्तिका – 5
कर्तव्य पार पाडण्यासाठी
नियम विनिमय सुचना, पुस्तिका आणि अभिलेख

अनु.क्र	नाव / कागदपत्रांचे शिर्षक	कागदपत्रांचा प्रकार
1	मुंबई महानगरपलिका अधिनियम 1888	पुस्तक
2	मुंबई महानगरपलिका (सेवा) नियम 1989	पुस्तक
3.	भविष्य निर्वाह निधी नियमावली	पुस्तिका
4.	निवृत्ती वेतन नियमावली	पुस्तिका
5.	प्रवास सहाय्यभत्ता नियम	परिपत्रक
6.	महापालिका कर्मचारी वर्तणुक आणि शिस्त नियमावली	परिपत्रक
7.	खातेनिहाय चौकशीची पुस्तिका	पुस्तिका
8.	बिंदुनामावली पुस्तिका	पुस्तिका
9.	भारतीय किटकनाशक अधिनियम 1968	पुस्तक
10.	भारतीय साथीचे रोग अधिनियम	पुस्तक
11.	एन.व्ही.बी.डी.सी.पी. नियमावली	पुस्तिका

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम अधिकार

पदनाम	कलम क्रमांक	मुंबईमहानगरपालिका अधिनियम क्र
किटक नियंत्रण अधिकारी	68	253, 274(1) (1ए), 375ए,381, 381ए,382बी 483, 488, 517(1)(ए)
पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक	68	253, 274(1) (1ए), 375ए,381, 381ए,382बी 483, 488
कनिष्ठ अवेक्षक	68	253, 274(1) (1ए), 375ए,381, 381ए,382बी 483, 488
रोगाणु नाशक दुय्यम निरिक्षक	68	488
धुम्र फवारणी दुय्यम निरिक्षक	68	488

पुस्तिका – 6

किटकनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवहया.

किटक नियंत्रक अधिकारी एम/पूर्व विभाग

दस्तऐवजाचा प्रवर्ग	दस्तऐवज / नोंदवहीचे नाव व एका ओळीत त्यांची माहिती
आस्थापना	iii. सुधारीत वेतनश्रेणी पुस्तके iv. मासिक वेतनपत्रके उपस्थितीपट, निवृत्त कर्मचाऱ्यांचे भ.नि.नि.व. निवृत्त वेतन इत्यादींचे दावे. 3) प्रभाव्य अहवाल नोंदवही. 4) भ.नि.नि. आगाऊ रक्कम नोंदवही. 5) वार्षिक अर्थसंकल्पिय पुस्तक. 6) लेखा टिपण्णी नोंदवही. 7) देयके नोंदवही. 8) आयकर नोंदवही. 9) सेवाजेष्ठता नोंदवही. 10) कार्यालयीन आदेशवही 11) कर्मचा-यांची कर्तव्यसूची 12) कार्यविवरण नोंदवही 13) नियुक्ती नोंदवही
सेवा अभिलेख	14) गोपनीय कागदपत्रे नोंदवही (मनपा आयुक्तांकडूल आलेले कागदपत्र) 15) टपाल नोंदवही. 16) सार्वजनिक आरोग्य खात्यांतर्गत कर्मचाऱ्यांना देण्यात आलेल्या सेवानिवासस्थानांची नोंदवही. 17) कर्मचा-यांची वैयक्तिक धारिणी, रजेची, वेतनवाढीची आणि नामनिर्देशनाची कागदपत्र यांसह सेवा अभिलेख.
चौकशी विभाग	18) प्राथमिक / खातेनिहाय चौकशीची नोंदवही. 19) निलंबित कर्मचाऱ्यांची नोंदवही
लेखा	20) जड वस्तु नोंदवही. 21) देयक नोंदवही 22) टॅब्यूलेशन नोंदवही. 23) दायित्व नोंदवही. 24) दूरध्वनी नोंदवही. 25) सामुग्री नोंदवही. 26) लेखा टिपण्णी नोंदवही. 27) भंगार नोंदवही. 28) धर्मदाय निधी नोंदवही. 29) अग्रधन नोंदवही.

किटकनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवहया.

अ.क्र	तांत्रिक नोंदवहया	अ.क्र	लिपिकाने परिरक्षित करावयाच्या नोंदवहया
1.	किटकनाशक नोंदवही.	1.	हजेरी पुस्तक
2.	जडवस्तू नोंदवही.	2.	आवक नोंदवही.
3.	आवरणातील सामानाची नोंदवही.	3.	जावक नोंदवही.
4.	यंत्र नोंदवही.	4.	आदेश पुस्तक नोंदवही.
5.	नोटीस ए नोंदवही.	5.	कर्मचारी पत्ता नोंदवही.
6.	नोटीस बी नोंदवही.	6.	अग्रधन देयक पुस्तिका.
7.	तक्रार नोंदवही.	7.	टपाल नोंदवही.
8.	डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	8.	स्टेशनरी नोंदवही.
ए	एनॉफिलीस डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	9.	कपडे नोंदवही.
बी	एडीस डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	10.	आयचित नोंदवही.
सी	क्युलेक्स डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	11.	रजा प्रवास भत्ता नोंदवही.
9.	विहीर नोंदवही.	12.	लेखा टिपण्णी नोंदवही.
10.	कुपनलिका नोंदवही.	13	भ.नि.नि. आगाऊ रक्कम नोंदवही.
11.	न्यायालय प्रकरण नोंदवही.	14.	निवृत्ती वेतन दावा नोंदवही.
ए	कायदेविषयक आदेश नोंदवही.(पर्यायी)	15	विद्युत व दूरध्वनी देयके (पर्यायी) नोंदवही
बी	अधिकार प्रमाण नोंदवही. (पर्यायी)	16.	आयकर नोंदवही.
सी	न्यायालयातून शिक्षा झालेली प्रकरणाची नोंदवही. (पर्यायी)	17.	कर्मचारी शिष्यवृत्ती नोंदवही.
12	मलेरीया पॉझीटीव्ह केस नोंदवही.	18.	अतिकालीक भत्ता नोंदवही.
ए	मलेरीया पॉझीटीव्ह केसच्या संदर्भात केलेल्या	19.	देयक नोंदवही
	धुम्रफवारणीची नोंदवही	20	आर्जित रजा आणि नैमितिक रजा नोंदवही
बी	अवक्षेपकिय फवारणीची नोंदवही		
सी	क्रूसेड नोंदवही.	21	कार्यविवरण नोंदवही.
13.	प्रमाणित केलेल्या टाक्यांची नोंदवही.		
14.	सी.एफ.सी चलन नस्ती.		
15.	वाहन हजेरी नोंदवही.		
16.	सहा. अभियंता / तक्रार निवारण अधिकारी हयांना पाठविलेल्या संदर्भाची नोंदवही.		
17.	देयक पावती पुस्तक.(New Bills)		
18.	ॲक्वा प्रिव्ही फवारणीची नोंदवही.		
19.	मक्षिका नियंत्रण नोंदवही.		
20.	इंधन नोंदवही.		
21.	दैनंदिन मुषक नोंदवही.		
22.	मुषक तक्रार नोंदवही.		
23.	मुषक नियंत्रण कार्यवाही नोंदवही.		
24.	इमारत बांधकाम नोंदवही.		

25.	वॉच प्रकरण नोंदवही.		
26.	तरण तलाव नोंदवही. (पर्यायी)		

27.	कुलींग टॉवर नोंदवही (पर्यायी)		
28.	देयक पुस्तक नोंदवही (Transaction of Bill Book)		
29.	जॅकुझी नोंदवही		

किटकनियंत्रण अधिका-यांनी परिरक्षित करावयाच्या नस्ती.

अ.क्र	नस्तीचे नांव
1.	विशिष्ट कार्य नस्ती.
2.	तक्रार नस्ती.
3.	महत्त्वाची तक्रार नस्ती.
4.	महत्त्वाचे अहवाल नस्ती.
5.	कार्यालयीन प्रती नस्ती.
6.	मासिक अहवाल नस्ती.
7.	वार्षिक अहवाल नस्ती.
8.	कार्यवाही कागदपत्रे नस्ती.
9.	विहीर / कुपनलिका कागदपत्र नस्ती.
10.	आय.ओ.डी. कागदपत्र नस्ती.
11.	विहीर अहवाल नस्ती.
12.	महानगरपालिका स्थावर मालमत्ता नस्ती.
13.	शासकीय स्थावर मालमत्ता नस्ती.
14.	परिपत्रक नस्ती.
15.	महत्वाच्या परिपत्रकाचीं नस्ती.
16.	इतिवृत्त नस्ती.
17.	डेंगू रुग्ण नस्ती.
18.	लेप्टोस्पायरोसीस रुग्ण नस्ती.
19.	धुम्र फवारणी यंत्र दुरूस्ती नस्ती. (पर्यायी)
20.	कारंजे कागदपत्र नस्ती.
21.	क्रुसेडवविरण नस्ती.
22.	मलेरीया रुग्ण नस्ती
23.	अन्यरोग / जलजन्यरोग नस्ती

पुस्तिका – 7

धोरणाची मांडणी अंमलबजावणी

अ.क्र	विषय	सार्वजनिक सहभाग कायदेशीर आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करणे.	सार्वजनिक सहभाग मिळवण्यासाठी व्यवस्था.
1	महत्वाच्या अशा विविध विषयांवरील धोरणात्मक निर्णय महापालिकेच्या वरिष्ठ प्राधिकाऱ्यांमार्फत घेतले जातात.	होय.	1) महापालिका. 2) स्थायी समिती. 3) सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4) विधीसमिती. 5) प्रभाग समिती
2	सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्या मंजूरीनंतर अंमलबजावणी करण्यात येते.	होय.	1. महापालिका. 2. स्थायी समिती. 3. सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4. विधीसमिती. 5) प्रभाग समिती

धोरणाची अंमलबजावणी

अ.क्र	विषय	सार्वजनिक सहभाग कायदेशीर आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करणे.	सार्वजनिक सहभाग मिळवण्यासाठी व्यवस्था.
1	सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्या मंजूरीनंतर अंमलबजावणी करण्यात येते.	होय.	1) महापालिका. 2) स्थायी समिती. 3) सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4) विधीसमिती 5) प्रभाग समिती

पुस्तिका – 8

मंडळ, परिषद, समित्या आणि इतर संस्था याबाबतची माहिती.

समिती / मंडळ यांचे प्रकार

1. तक्रार निवारण समिती.
2. पदोन्नती समिती.
3. वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर कर्मचाऱ्यांना सेवासातत्यत ठेवण्यासाठी मंजूरी समिती.
4. महापालिका वैदयकीय कर्मचारी निवड मंडळ.

समितीचे घटक

तक्रार निवारण समिती.

1) खाते प्रमुख - कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2) संबंधित उप कार्यकारी आरोग्य अधिकारी / सहाय्यक आरोग्य अधिकारी.
3) सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (आरोग्य).
4) कामगार अधिकारी.
5) प्रशासकीय अधिकारी / कार्यालय अधिक्षक.
6) संबंधित विभागाचे प्रतिनिधी.

पदोन्नती समिती (पदे – किटकनाशक अधिकारी ते कनिष्ठ अवेक्षक)

(A) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
(B) प्रमुख कर्मचारी अधिकारी.
(C) सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

पदोन्नती समिती (पद वरिष्ठ कर्मचारी वर्ग सोडून)

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रमुख कर्मचारी अधिकारी.
3. सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

कर्मचाऱ्यांना वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर सेवासातत्य ठेवणे (पदे – किटकनाशक अधिकारी ते कनिष्ठ अवेक्षक)

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रशासकीय अधिकारी (रूग्णालय).

कर्मचाऱ्यांना वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर सेवासातत्य ठेवणे (पद वरिष्ठ कर्मचारी वर्ग सोडून)

- कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- प्रशासकीय अधिकारी (रूग्णालय).
- सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

महापालिका कर्मचारी वैदयकीय निवड मंडळ.

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रमुख वैदयकीय अधिक्षक (उपनगरीय रुग्णालये)
3. उप कार्यकारी आरोग्य अधिकारी (मुख्याल

पुस्तिका – ९

अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची वेतनश्रेणी

पद	पद संकेतांक	वेतनश्रीणी संकेतांक	वेतनश्रेणी
किटक नियंत्रण अधिकारी	बी-271	बी-028	38600-122800
लिपिक	सी-034	सी-27	21700-69100
पर्यवेक्षीय कनिष्ठ अवेक्षक	सी-444	सी-19	22600-71900
कनिष्ठ अवेक्षक	सी-436	सी-31	21700-69100
कनिष्ठ अवेक्षक (मुषक)	सी-438	सी-31	21700-69100
धुम्रफवारणी दुय्यम निरीक्षक	सी-547	सी-37	20700-65800
रोगाणु नाशक दुय्यम निरीक्षक	सी-612	सी-49	20700-65800
कामगार	डी-114	डी-25	18000-56900
वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	डी-416	डी-212	18900-60200

पुस्तिका – 10

अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची पदनाम व वेतनश्रेणी

किटक नियंत्रक अधिकारी एम/पूर्व विभाग

अक्र	नांव	हुद्दा	दुरध्वनी क्रमांक	कार्यालयाचा पत्ता
१	नितीन सुरेश ढोबे	कि. नि. अ. (प्र)	९१६७६८४०३३	कि. नि. अ. एम/पूर्व
२	रिक्त	पर्य. क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
३	विलास घुमे	लिपिक (प्र)	९७०२२३७१७९	कि. नि. अ. एम/पूर्व
४	विशाल विश्वनाथ मोकल	क. अवेक्षक	९१३६२२३२३३	कि. नि. अ. एम/पूर्व
५	रिक्त	क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
६	अरूणोदय ज्ञानू उबाळे.	क. अवेक्षक	९८१९३६३५४५	कि. नि. अ. एम/पूर्व
७	रिक्त	क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
८	कालियमूर्ती तंगवेल	क. अवेक्षक	९८१९०८८७८०	कि. नि. अ. एम/पूर्व
९	रिक्त	क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
१०	रेखा महेश तांबे	क. अवेक्षक	८३६९२०५६५०	
११	राठोड शेषराव रामभाऊ (निलंबित)	मू. क. अवेक्षक	९८७०७०२३०८	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१२	संजय बाबाजी कांबळे.	धु. फ. दु. निरिक्षक	८२८६३३८३०५	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१३	गौतम शंकर हिरे	रो.ना.दु. निरिक्षक	७७१५८३०३१३	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१४	संदिप साहेबराव राजगुरू	एस.एफ.ड्ब्ल्यु	९०८२३०५२४९	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१५	सतिश छबु केदार	एस.एफ.ड्ब्ल्यु	९७६९२५९२२५	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१६	सिध्दार्थ कांबळे	एस.एफ.ड्ब्ल्यु	८१६९९०७७५६	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१७	किशोर रामभाऊ भेंडे	एस.एफ.ड्ब्ल्यु	८२८६६६४५६३	कि. नि. अ. एम/पूर्व

पुस्तिका – 11

<u>अर्थसंकल्पीय तरतूद</u>

किटक नियंत्रक अधिकारी एम/पूर्व विभाग

निधी संकेतांक - १२

कार्य करणारे खाते - सार्वजनिक आरोग्य खाते

खाते संकेतांक - ४७

अर्थसंकल्प - सन २०२४-२५

अर्थसंकल्पीय तरतूद सन २०२४-२५

4200470000	**M/E WARD - HEALTH**	**3,11,04,000.00**	**3,11,04,000.00**
140110700	Renewal Charges	-1,00,000.00	-1,00,000.00
140200105	Penalties recovered frm Contractors	-1,00,000.00	-1,00,000.00
140804100	New building insecticide treatment	-1,50,00,000.00	-1,50,00,000.00
180400000	Recovery frm Emplys.	-1,00,000.00	-1,00,000.00
180400200	Fine	-15,000.00	-15,000.00
180400301	Rent Recovery -Non Taxable	-7,000.00	-7,000.00
210100101	Basic Pay	60,69,000.00	60,69,000.00
210100102	Incentive Bonus	2,86,000.00	2,86,000.00
210100201	Basic Pay	1,05,30,000.00	1,05,30,000.00
210100202	Incentive Bonus	10,14,000.00	10,14,000.00
210200101	Dearness Allowance	34,00,000.00	34,00,000.00
210200102	House Rent Allowance	18,21,000.00	18,21,000.00
210200103	Conveyance Allowance	55,000.00	55,000.00
210200105	Leave Travel Assistance	41,000.00	41,000.00
210200113	Trv All for Sup&Sub	3,89,000.00	3,89,000.00
210200118	Family Planning Allowance-sup	12,000.00	12,000.00
210200119	Children Education Allowance-sup	48,000.00	48,000.00
210200201	Dearness Allowance	58,97,000.00	58,97,000.00
210200202	House Rent Allowance	31,60,000.00	31,60,000.00
210200205	Leave Travel Assistance	67,000.00	67,000.00
210200213	Transport Allowances For Labour	12,42,000.00	12,42,000.00
210200218	Family Planning Allowance-Labour	30,000.00	30,000.00
210200219	Children Education Allowance-lab	1,97,000.00	1,97,000.00
210200299	Other Allowances	2,33,000.00	2,33,000.00
210209913	Uniforms	60,000.00	60,000.00
210501224	Reim Prem of HealthInsur Policy BMC Emp	7,80,000.00	7,80,000.00
220119900	Other Office Contingent Expenses	5,000.00	5,000.00
220120102	Mobile Phone Expenses	6,000.00	6,000.00
220120500	Postage Expenses	2,000.00	2,000.00
220210400	Stationery	10,000.00	10,000.00
220210600	Photocopying expenses	10,000.00	10,000.00
220300200	Conveyance	4,000.00	4,000.00
220800400	Outside Services Employment Expenses	1,09,88,000.00	1,09,88,000.00
230350001	Accessories	10,000.00	10,000.00
230350006	Clothing & Linen	30,000.00	30,000.00
230350010	Material	5,000.00	5,000.00
230350012	Other store	10,000.00	10,000.00
230350014	Spares & Tools	15,000.00	15,000.00

01/04/2024

INSECTICIDE OFFICER

पुस्तिका – 13

याव्दारे देण्यात येणारी सवलत, परवानगी, अधिकृतता याबाबत सविस्तर अहवाल

किटकनाशक अधिकारी यांचे कार्यालयातून देण्यात येणारी विहीर, कुपनलिका, कुलींग टॉवर, तरण तलाव, टाक्या इत्यादींना परवानगी किंवा ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी आवश्यक दस्तऐवज.

1. परवानगी किंवा ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी अर्ज, विहीर किंवा कुपनलिकेसाठी सादर केलेल्या अर्जासह पाण्याचा वापर कशासाठी केला जाणार आहे, पिण्यासाठी वगळून, हयाचा उल्लेख करावा.
2. विहीर, कुपनलिका इ. चा स्थळदर्शक नकाशा.
3. मालकी हक्काचे पुरावा.

पाण्याचे कृत्रिम कारंजे / धबधबा इत्यादी (नविन/ अस्तित्वात असलेला / परवानगी दिलेला) यांच्या परवानगी बद्दल माहिती.

1. सर्वसाधारण नियम

कृत्रिम कारंजे / धबधबे यांचे करिता परवानगी मु.म.न.पा. अधिनियम 381/अ (1) अन्वये देण्यात येतील व त्याबाबतचे अर्ज खालील पत्यावर उपलब्ध होतील.

किटकनाशक अधिकारी,

प्राथमिक शिक्षण विभाग कार्यालय इमारत, २ रा मजला,

गिल्डर टँक मैदान, डॉ. दादासाहेब भडकमकर मार्ग,

ग्रँट रोड, (पूर्व), मुंबई - ४०० ००७.

2) नविन अस्तित्वात असलेली पाण्याची कृत्रिम कारंजी / धबधबे यांची परवानगी कार्यप्रणाली

अ) अर्ज :

अर्जाचा नमुना विभागवार किटक नियंत्रण अधिकारी यांच्या कार्यालयात रोख रु 50/- रु पन्नास (अधिक व्हॅट) भरून उपलब्ध होतील.

ब) पडताळणी शुल्क :

पडताळणी शुल्क रू. 200/- दस्तऐवजा सोबत देणे आवश्यक आहे.

क) दस्तऐवज:

1. मालमत्ता कराचे अलीकडचे देयक व पावती किंवा मालमत्ता कार्डाचे अगदी अलीकडची प्रत सूचीपत्र ॥ च्या प्रती (सर्व साक्षांकित केलेल्या)
2. मनपाच्या इमारत प्रस्ताव खात्यातून मंजूर झाल्येल्या नकाशाच्या व साक्षांकित केलेल्या प्रती.
3. परवानाधारक वास्तुविशारद / सर्व्हेअर.

अ) उभा छेद.
ब) आडवा छेद.
क) दर्शनी भाग.
ड) टाकीचा आकार आणि क्षमता लीटर मध्ये.
इ) मॅनहोल टाकीचा आकार आणि बॅलंसींग.
ई) संपपीट मध्ये जाणारे पाणी वॉटर सिल मधून जावे व ते एक /किंवा अधिक न्हाणीट्रॅप मधून असावे.
फ) पाण्याचा निचरा मनपा गटार व्यवस्था किंवा शोष टाकीला जोडलेला असावा.

2) परवानगी कार्यप्रणाली:

अ) कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादी बांधण्याकरीता प्रथमत: कागदपत्र पडताळून अंतरीम परवानगी देण्यात येईल.

ब) कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या बाबत अटींचा मसूदा जे परिशिष्ट 'क' या पुस्तिके मध्ये आहेत व सदर अटीं प्रत्यक्ष पूर्ण केल्यानंतर अंतीम परवानगी देण्यात येईल.

1) रू.५००/- च्या मुद्रांक कागदावर कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादींची परवानगीसाठी लागू असणा-या अटींचा वचननामा.

2) पुस्तकात दिलेल्या परिशिष्ट 'ब' प्रमाणे (इन्डेम्निटी बाँड)

3) रू. २0,000/- (रू. वीस हजार फक्त) अनामत रक्कम. रोख किंवा / पे ऑर्डर / डी.डी बृ.मु.म.न.पा. यांचे नावे.

4) रू. ७८००/- (रू. सात हजार आठशे रुपये फक्त) शुल्क. रोख किंवा / पे ऑर्डर / डी.डी बृ.मु.म.न.पा. यांचे नावे.

4) नुतनीकरण कार्यप्रणाली :

अ) नूतनीकरण कालावधी

परवानगी समाप्त होण्याच्या आगोदर कुठल्याही वेळी.

ब) नुतनीकरण शुल्क

नुतनीकरण शुल्क रू. ७८ 00/- (रू. सात हजार आठशे रुपये) वार्षिक.

क) विलंब शुल्क

कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या नूतनीकरणास विलंब झाल्यास खालील प्रमाणे शुल्क आकारण्यात येईल

अ.क्र	नूतनीकरण विलंब कालावधीचा	दंडाची % टक्केवारी	दंड शुल्क रु.
1.	पहिली तिमाही	२५%	१९५०=००
2.	दुसरी तिमाही	५०%	३९००=००
3.	तिसरी तिमाही	७५%	५८५०=००
4.	चौथी तिमाही	१००%	७८००=००

सदर विलंब शुल्क परवानगी शुल्काच्या अतिरिक्त भरणे आवश्यक आहे.

ड) नूतणीकरणाचे नियम :

कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या परवानगीचे नूतनीकरण करण्यात येईल. परंतू जे कारंजे / धबधबे इत्यादी सद्यस्थितीत वाईट अवस्थेत असतील किंवा मनपा आयुक्तांच्या इच्छेनुसार बदललेल्या धोरणासह नसल्यास नुतनीकरण नाकारण्यात येतील.

इ) नुतनीकरण न झालेले कारंजे/धबधबे इत्यादी बद्दल धोरण

अ) एका वर्षावर नुतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या परवानगी रद्द करण्यात येईल.

ब) एका वर्षात नुतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या अनामत रक्कम जप्त करण्यात येईल.

क) मनपा अधनियम 381/अ अन्वये सदर नुतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा यांवर कारवाई करण्यात येईल.

ड) आवश्यकता भासल्यास सदर कृत्रिम कारंजा / धबधबा मालकाच्या जबाबदारी खर्चावर जप्त करण्यात / तोडण्यात येईल.

5) परवानगी रद्द केलेल्या कृत्रिम कारंजा / धबधबा इत्यादीच्या पूर्नपरवानगी बाबत कार्यप्रणाली:

परवानगी रद्द केलेल्या कृत्रिम कारंजा / धबधबा इत्यादीच्या पूर्नपरवानगी साठी अनु क्र. – V मध्ये सांगितल्याप्रमाणे नवीन परवानगीसाठी अर्ज करावा.

71

6) परवानगी हस्तांतरणाकरिता प्रक्रीया:

परवानगी हस्तांतरणसाठी खालील बाबींचा विचार करण्यात येईल.

1) मालक / मालकांचा मुत्यु किंवा निवृत्ती पश्चात त्यांचे कायदेशीर वारस.

2) परवानगीधारक याच्या नावात वाढ / बदल किंवा नाव वगळणे / कमी करणे.

<u>परिशिष्ट – 'क'</u>

<u>कृत्रिम कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या नियामक बंधनाच्या हमीपत्राच्या करारनाम्याचा मसुदा</u>

(रू.500/- च्या मुद्रांक कागदावर सादर करणे आवश्यक आहे.) मनपा अधिनियम 479 (1), अनूसार खालील बंधने तयार केलेली आहेत. कृत्रिम कारंजा/धबधबा इत्यादीची परवानगी मनपा अधिनियम 381A अन्वये देण्यात येत आहे.

1) मी/आम्ही, मला/आम्हाला जाणीव आहे की, कुठलेही बांधकाम किंवा निर्माणाची स्थापना जसे कृत्रिम शोभिवंत टाकी/कारंजा/बगीचा टाकी/ कुंड टाकी, कालवा इ. ज्या ठिकाणी पाणी खेळविण्यात येत आहे त्याची परवानगी वरील मजल्यावर किंवा गच्चीवर बांधण्यास / ठेवण्यास देता येणार नाही.

2) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, सदर शोभिवंत टाकी, कारंजा, कृत्रिम तलाव जमिनीच्या भुपृष्ठावर असेल आणि पाणी शेवटच्या थेंबापर्यंत बाहेर जाण्यास सुविधाकारक असेल, पाण्याचा निचरा योग्य जोडणीद्वारे महापालिका गटारामध्ये असेल.

3) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, पाण्याचे अभिसरण धबधब्यामधून, कुंड, टाकी किंवा खोलगट आकाराच्या/किंवा पृष्ठभागावर होईल त्याकरिता आवश्यक तो उतार ठेवण्यात येईल, कि ज्यामुळे कारंजा इ. बंद असताना पाणी जमा होणार नाही.

4) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, सर्व उभे व आडवे पृष्ठभाग ज्या ठिकाणी पाणी वाहत आहे किंवा पडत आहे ते पूर्णपणे सपाट आणि गुळगुळीत असतील, की ज्यावर कोणताही कप्पा तयार होणार नाही. जिच्यावर पाणी साचणार नाही व निचरा होण्यास अडथळा निर्माण करू शकेल.

5) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, कृत्रिम कारंजा/धबधबा इ. मध्ये अशी व्यवस्था असेल की जर सदर कारंजा इ. बंद झाल्यास संपूर्ण पाणी एका डास प्रतिबंधक टाकीत पडेल. सदर डास प्रतिबंधक टाकीस मनपा मान्यताप्राप्त लोखंडी झाकण जे गोल आकाराचे असेल, व सदर टाकीस 1.5 एम.एम. पेक्षा जास्त छिद्र असणार नाही. मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, ज्या क्षणी सदर कृत्रिम कारंजे/धबधबा इ. काम करावयाचे बंद होईल त्याक्षणी संपूर्ण पाणी मनपा नाल्यात निघून जाईल.

6) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, जेव्हा कारंजा / धबधबा इ. चालू असेल तेव्हा अविरत शिडकावा होत राहील.

7) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, मला/आम्हांस सूचना मिळाल्यावर सदर कारंजा/धबधबा इ. आठवडयातून एकदा तपासणी करीता संपूर्ण बंद ठेवून कोरडा ठेवू.

8) मी/किंवा आम्ही असे नमूद करतो की, कारंजा, इत्यादीत कुठलीही पाणवनस्पती लावण्यात येणार नाहीत की त्यामुळे आठवडयाचा कोरडा दिवस पाळण्यात अडथळा येईल.

9) मला/आम्हांस हया गोष्टीची जाणीव आहे की, फक्त जे/ज्या व्यक्ती सदर जागेचे कायदेशीर वहिवाटदार आहेत ते /त्या व्यक्ती सदर परवानगीकरीता अर्ज करू शकतील आणि इतर कोणत्याही व्यक्ती उदा. बांधकाम करणारा/विकासक, वास्तू विशारद, ठेकेदार इत्यादी यांचे अर्जाचा विचार करण्यात येणार नाही. अर्जासोबत सदर कारंजा/धबधबा इ. चे योग्य नकाशा, आराखडा नियोजीत बांधकाम व पाण्याचा निचरा होण्याची व्यवस्था याबाबत योग्य तो तपशिल उपलब्ध नसल्यास अर्ज स्विकारण्यात येणार नाहीत.

10) मला/आम्हांस जाणीव आहे की, मनपाने निर्धारीत केलेले परवानगी शुल्क व नुतनीकरण शुल्क परवानगी मिळण्याच्या तारखेस, जे मनपाने निर्धारीत केले असेल, ते भरावे लागेल व सदर शुल्क जर परवानगी मिळाल्यावर पुन्हा निर्धारीत करण्यात आले तर मला / आम्हाला शुल्काचा जो काही फरक असेल तो न भरल्यास परवानगी रद्द करण्यात येईल व पुढील कारवाई करण्यांत येईल.

11) मला/आम्हाला हया गोष्टीची जाणीव आहे की, सदर परवानगी ही दिल्या तारखेपासून मार्च महिन्याच्या अखेरपर्यंतच वैध आहे व त्यांचे नुतनीकरण पुढील प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी केले जाईल.

12) मला/आम्हांला जाणीव आहे की, सदर परवानगीचे शुल्क हे धनादेशाव्दारे भरल्यास व धनादेश न वटल्यास संबंधित परवानगी रद्द करण्यात येईल व पुढील कारवाई करण्यात येईल.

13) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी शुल्कचा परतावा मिळणार नाही.

14) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगीधारक, त्यांच्या परवानगीचे नुतनीकरण प्रत्येक वर्षी मार्च महिन्यात योग्य ते शुल्क भरून करतील. पुढील नुतनीकरण करण्याकरीता मनपातर्फे कोणतीही सुचना देण्यात येणार नाही. जर काही करणास्तव परवानाधारक नुतनीकरण शुल्क विहित मुदतीत भरू शकला नाही, तर सदर परवानगी मनपाच्या सक्षम अधिका-यांच्या मंजूरीने विलंब शुल्क अधिक परवानगी शुल्क भरून नुतनीकरण करण्यात येईल. जर नुतनीकरण शुल्क न भरल्यास सदर परवानगी ही आपोआप रद्द होईल व परवानाधारकावर योग्य ती न्यायालयीन कारवाई करण्यात येईल व सदर परवानगीच्या नुतनीकरण दावे विचारात घेतले जाणार नाहीत.

15) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगीधारकास मनपा अधिनियमाच्या इतर तरतुदी पासून कोणत्याही प्रकारच्या बंधनापासून मुक्त करण्यात येणार नाही व सदर परवानगी ही कोणत्याही वेळी, गरज पडल्यास निलंबीत वा रद्द करण्यात येईल.

16) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीधारक कोणत्याही प्रकारे या परवानगीत उल्लेखिलेल्या अटीचे उल्लंघन वा भंग करणार नाही. अशा प्रकारणांमध्ये परवानगीधारक कायदेशीर कारवाईस पात्र वा परवानगी रद्द होण्यास पात्र असेल.

17) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी धारकाने सदर परवानगी योग्य त्या प्राधिकृत अधिका-याने अथवा पालिकेने तपासणीसाठी जेव्हा मागतिल तेव्हा त्यांस सादर करावा लागेल.

18) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीधारक यांनी परवानगीत कोणत्याही प्रकारचा बदल करण्याचे ठरल्यास संबंधित विभागातील किटकनियंत्रण अधिकारी यांना बदलाच्या तारखेच्या कमीत कमी एक महिना अथवा परवानगी रद्द होण्याच्या अगोदर लेखी कळवतील

19) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीची जागा, परवानाधारक किवा त्यांचे प्रतिनिधी मनपा अधिका-यास जेव्हा गरज असेल तेव्हा निरीक्षणाकरीता उपलब्ध करून देतील.

20) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, जर मनपा आयुक्त किंवा त्यांनी नूमून दिलेल्या कोणत्याही सक्षम अधिका-यांस असे आढळले की, सदर कारंजे/धबधबा इ. हा उपद्रव किंवा जीवन, आरोग्य व मालमत्तेकरीता धोकादायक आहे तर परवानाधारक न्यायालयीन कारवाईस पात्र राहील किंवा सदर परवानगी रद्द करण्यात येईल

21) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीचे निलंबन, रद्दबातल हे कोणत्याही कारणास्त्व मनपा आयुक्त किंवा त्यांचे सक्षम अधिका-यांना कुठल्याही प्रकारचा दावा किंवा मागणी मध्ये बाधीत करणार नाही. सदर परवानगी रद्द किंवा निलंबीत केल्यास परवानगीधारकाने भरलेल्या कोणत्याही शुल्काची परतफेड मागू शकणार नाही. व मनपाकडे कोणत्याही प्रकारचा बांधकाम खर्चाचा दावा करू शकणार नाही.

22) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, मनपाने वेळोवेळी निर्धारीत केलेली अनामत रक्कम सदर कारंजे/धबधबा इ. च्या अटी व शर्तीच्या विश्वासपूर्वक पाळण्याकरीता भरण्यात येणार आहे. जर मनपा आयूक्त किंवा त्यांच्या सक्षम अधिकाऱ्यांच्या निर्देशनास आले कि परवानागीच्या अटी व नियम यांचे पालन योग्य प्रकारे होत नाही तर सदर अनामत रक्कम जप्त करून मनपा तिजोरीत जमा करण्यात येईल.

22 अ) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी समाप्त झाल्यानंतर किंवा रद्द केल्यानंतर, परवानाधारक सदर जागेवर असलेले बांधकाम 15 दिवसांचे आत काढून टाकेल अन्यथा मनपा किंवा त्यांचे सक्षम अधिकारी सदर बांधकाम कोणतीही सूचना न देता, मालकाच्या जबाबदारीवर काढून टाकतील किंवा तोडतील व सर्व खर्च परवानाधारककाकडून वसूल करतील.

23) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर पारवानगी ही मालक व जागेच्या दृष्टीकोनातून मनपाच्या सक्षम अधिका-याच्या परवानगी शिवाय अहस्तांतरणीय आहे.

24) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, जर परवानाधारक सदर, कृत्रिम कारंजा / धबधबा बंद करू इच्छित असल्यास त्याबाबतची माहिती किटकनाशक अधिकारी यांचेकडे देतील.

25) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, मनपास कृत्रिम कारंजा/धबधबा इ. परवानगी बाबतच्या कोणत्याही धोरणामध्ये केव्हाही, मनपा आयुक्त किंवा त्यांचे सक्षम अधिकारी यांना बदल, वाढ किंवा सुधारणा करण्याचे अधिकार आहेत. अशा वेळेस परवानाधारक सदर बदललेल्या शर्ती व अटी यांना बांधील असेल.

वरील सर्व अटी व शर्ती माझ्यावर / आमच्यावर माझ्या / आमच्या व्यवस्थापन आणि वचनदार यांचेवर बंधनकारक राहिल. मी/आम्ही मनपाच्या इतर खात्यातील नियमांचे पालन करू.

<u>कूपनलिकेकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.</u>

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

1) कूपनलिकेचे तोंड हे डासप्रतिबंधक स्थितीत असेल व त्याच स्थितीत राखले जाईल.

2) "कूपनलिकेचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.

3) कूपनलिकेमधून ज्या ज्या ठिकाणी पाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.

4) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी कूपनलिकेचे पाणी वापरले जाणार नाही.

5) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.

6) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि कूपनलिकेचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरुपी मार्ग असेल.

7) कूपनलिकेतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.

8) जलजोडणीचे काम अंतिमतः पूर्ण होईपर्यंत, खोदकाम सुरू नसताना कूपनलिकेच्या जमिनीखालील भागाचे तोंड योग्यरीतीने बंद करून ठेवले जाईल.

9) कूपनलिनकेचे काम पूर्ण झाल्यावर सगळे खड्डे बुजविण्यात येतील.

10) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास कूपनलिकेचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहील. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.

11) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासुन अबाधीत व सुरक्षित राहतील.

12) वरील नमूद केलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीचे अथवा अटीचे उल्लघंन झाल्यास तीन दिवसाची पूर्व सूचना देऊन सदर पाणी साठवून ठेवणा-या व्यवस्थेची परवानगी कोणत्याही वेळी रद्द करण्यात येईल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहील.मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

सिमेंट कॉंक्रिटच्या स्लॅबने आच्छादीत बंद विहीरीकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

(एच.सी.सी.विहीर)

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

1) मी/आम्ही सदर विहीर आर.सी.सी स्लॅबच्या सहाय्याने बंद करीत आहोत व सदर विहीर कायम डासप्रतिबंधक स्थितीत राहण्याच्या दृष्टीने त्यास डास प्रतिबंधक स्थिती आवश्यकतेकरीता प्रमाणित झाकण लावू.

2) "एच.सी.सी. विहीरीचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.

3) विहीरीचे पाणी ज्या ज्या ठिकाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.

4) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी विहीरीचे पाणी वापरले जाणार नाही.

5) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.

6) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि विहीरीचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरुपी मार्ग असेल.

7) विहीरीतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.

8) काम पुर्ण झाल्यावर विहीरींच्या डास प्रतिबंधक स्थितीस धक्का न लावता मी/आम्ही आवश्यक ती उपसाधने पूर्णपणे काढून टाकू.

9) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास विहीरीचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहील. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.

10) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासुन अबाधीत व सुरक्षित राहतील.

11) वरील नमूद केलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीचे अथवा अटीचे उल्लघंन झाल्यास तीन दिवसाची पूर्व सूचना देऊन सदर पाणी साठवून ठेवणा-या व्यवस्थेची परवानगी कोणत्याही वेळी रद्द करण्यात येईल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहील.मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

कंकणाकृती विहीरीकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

(रिंग वेल)

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

1) मी/आम्ही सदर विहीर आर.सी.सी स्लॅबच्या सहाय्याने बंद करीत आहोत व सदर विहीर कायम डासप्रतिबंधक स्थितीत राहण्याच्यादृष्टीने त्यास डासप्रतिबंधासाठी महानगरपालिका मान्यताप्राप्त गोलाकार भिडाचे झाकण लावले जाईल.

2) कंकणाकृती विहीरीचे पाणी ज्या ज्या ठिकाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.

3) "कंकणाकृती विहीरीचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.

4) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि कंकणाकृती विहीरीचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरुपी मार्ग असेल.

5) कंकणाकृती विहीरीतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.

6) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी कंकणाकृती विहीरीचे पाणी वापरले जाणार नाही.

7) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.

8) काम पुर्ण झाल्यावर कंकणाकृती विहीरीच्या डास प्रतिबंधक स्थितीस धक्का न लावता मी/आम्ही आवश्यक ती उपसाधने पूर्णपणे काढून टाकू.

9) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासुन अबाधीत व सुरक्षित राहतील.

10) तात्पुरती परवानगी मिळाल्यानंतर तीन महिन्याच्या कालावधीत कंकणाकृती विहीर खोदण्यात येईल व त्या अनुषंगाने सगळी कामे पूर्ण करण्यात येतील.

11) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास विहीरीचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहील. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहील. मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

औदयोगिक वापरासाठी विटांच्या टाकीची (मॅसोनरी टाकी) परवानगी मिळणेबाबत

1) सदर विटांची टाकी ही पूर्णपणे रिकामी होण्यासाठी एक पाईप असावा आणि तो महानगरपालिका गटारास जोडणारा असावा.

2) किटकनाशक अधिकारी कार्यालयाने विहीत केलेल्या दिवशी आठवडयातून एकदा सदर टाकी पूर्णपणे कोरडी करावी व ती पुढील 24 तास तशीच ठेवावी.

3) डासांच्या अळया तयार होऊ नये याकरीता टाकीतील पाणी साठवून ठेवू नये.

4) टाकीची वारंवार पाहणी करण्याकरीता तसेच डासांच्या अळया कधीही न मिळण्याच्या दृष्टीने सदर खात्यातील कर्मचा-यांना पूर्ण सहकार्य देवू.

5) वरील एखादया शर्तीचा भंग झाल्यास अथवा महापालिका आयुक्त किंवा त्यांनी अधिकार बहाल केलेल्या एखादया अधिका-याने योग्य कारण दिल्यास सदर टाकीची परवानगी रद्द करण्यात येईल.

6) डासांच्या अळया टाकीमध्ये न मिळण्याच्या दृष्टीने करण्यात येणा-या कार्यवाहीची माहिती आपणास वेळोवेळी देण्यात येईल.

कुलींग टॉवरला परवानगी देण्याबाबतच्या शर्ती

1) कुलींग टॉवर जमिनीच्या पृष्ठभागापासुन 1.2 मीटरपेक्षा जास्त उंचीवर लावला/बांधला गेल्यास त्याचे कायमस्वरूपी निरीक्षण करण्यासाठी त्यास लोखंडी शिडी लावण्यात येईल (शिडीचा खालील भाग सिमेंट कॉक्रीटमध्ये घट्ट रोवून वरचा भाग हाताची योग्य पकड येण्याकरीता अर्धवर्तूळाकार पध्दतीने घट्ट केला जाईल)

2) आठवडयातून एकदा तळाचा भाग रिकामा केला जाईल आणि पुसून काढला जाईल.

3) कुलींग टॉवरच्या खालील पाणी साठविण्याच्या भागास कमीत कमी 2 मीटर उंचीवरून पाण्याच्या पातळीस व्यत्यय किंवा खळखळ होण्याच्या दृष्टीने पुरेशा प्रमाणात फवारा देण्याची व्यवस्था करण्यात येईल.

सूचना : वरील शर्तीचे पालन न केल्यास कुलींग टॉवरची परवानगी रद्द करण्यात येईल आणि कायदेशीर कार्यवाही सुरू करण्यात येईल.

<u>जॅकूझी व जलतरण तलावाच्या परवान्यासाठी अटी व शर्ती यांची पुर्तता करण्याबाबत</u>

1) जॅकूझीसाठी वापरात असलेली पाण्याची टाकी पूर्णपणे रिकामी व्हावी यासाठी टाकीच्या तळाशी पाणी जाण्यासाठी व्यवस्था करण्यात येईल व ते बाहेर जाणारे पाणी महापालिकेच्या गटार व सांडपाणी यांचा निचरा करणा-या अधिकृत व्यवस्थेस जोडण्यात येईल व या सर्व कामांसाठी मनपा प्रमाणित जोडणी व वॉटरसील वापरण्यात येईल.

2) जॅकूझीसाठी वापरात असलेली पाण्याची टाकी आठवडयातून एकदा महापालिकेने निश्चित केलेल्या दिवशी पूर्ण रिकामी करून खरवडण्यात येईल. त्याच प्रमाणे पाण्याची टाकी 24 तास पूर्ण रिकामी व कोरडी ठेवण्यात येईल.

3) डासांची निर्मिती होऊ नये म्हणून जॅकूझीच्या टाकीतील पाणी सतत साठून राहणार नाही याची खबरदारी घेण्यात येईल.

4) मुंबई महापालिका कायद्यान्वये किटकनाशक अधिकारी यांस आवश्यक वाटेल तेव्हा जॅकूझीच्या टाकीची तपासणी तसेच फवारणी करण्याबाबत महापालिकेच्या अधिकृत अधिकारी किंवा कर्मचारी यांस विना अडथळा व तात्काळ प्रवेश देण्याची अट माझ्यावर बंधनकारक राहील.

5) जॅकूझीच्या टाकीत डास निर्मितीस प्रतिबंध व्हावा यासाठी किटकनाशक अधिकारी कार्यालयातून वेळोवेळी येणा-या सूचनांचे पालन मी करीन.

6) जॅकूझीच्या वापरासाठी कोणत्याही अतिरिक्त पाण्याची मागणी मी करणार नाही.

7) महापालिका आयुक्त अथवा त्यांचेमार्फत नेमलेल्या अधिकारी यांस कोणत्याही अटीचा भंग केला आहे असे आढळल्यास किंवा इतर सबळ कारणास्तव कोणतीही सबब न देता जॅकूझीचे ना-हरकत प्रमाणपत्र रद्द करण्यात येईल याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

<u>पुस्तिका – 14</u>

<u>इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात उपलब्ध असलेल्या माहितीचा तपशील</u>

लागू नाही

पुस्तिका – 15

नागरिकांना माहिती मिळण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या सुविधांचा तपशील.

1) बृहन्मुंबई आरोग्यसेवा मार्गदर्शिका व आरोग्य रूपरेखा यासारखी छापील पुस्तिका.

2) प्रदर्शन

3) वृत्तपत्राव्दारे

4) माहिती, शिक्षण, संपर्क आणि सामुहिक प्रसारमाध्यमे उदा. जाहिरात फलक, पत्रके, घोषणा फलक,हस्तपत्रक, चलचित्रे, व्हीसीडी, दूरदर्शन प्रसार माध्यम, वृत्तपत्रप्रसार, इलेक्टॉनिक प्रसारमाध्यम, ऑल इंडिया रेडीओ, एफएमबॅंड, फोनव्दारे प्रचार, मेळावे, पथनाटय, रेल्वे, बसस्थानक, विमानतळावरची घोषणा पध्दती, दूरसंचार माध्यम इत्यादी.

5) वृत्तपत्राव्दारे सार्वजनिक अधिसुचना.

6) कायदेशीर सूचनापत्र.

पुस्तिका – 16

अधिका-यांची माहिती

क्रं.	नाव	पदनाम	नियुक्ती दिनांक	कार्य कक्षा
१	नितीन सुरेश ढोबे	कि. नि. अ.	०६.०७.२०१५	कि. नि. अ. एम/पूर्व
२	रिक्त	पर्य. क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
३	विलास घुमे	लिपिक	०१.१२.२०११	कि. नि. अ. एम/पूर्व
४	विशाल विश्वनाथ मोकल	क. अवेक्षक	२५.०८.२००८	कि. नि. अ. एम/पूर्व
५	रिक्त	क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
६	अरूणोदय ज्ञानू उबाळे	क. अवेक्षक	०७.०६.२००६	कि. नि. अ. एम/पूर्व
७	रिक्त	क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
८	कालियमूर्ती तंगवेल	क. अवेक्षक	०६.१०.२००६	कि. नि. अ. एम/पूर्व
९	रिक्त	क. अवेक्षक		कि. नि. अ. एम/पूर्व
१०	रेखा महेश तांबे	क. अवेक्षक	२५.०३.२०१०	कि. नि. अ. एम/पूर्व
११	राठोड शेषराव रामभाऊ (निलंबित)	मू. क. अवेक्षक	२९.०९.२००८	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१२	संजय बाबाजी कांबळे	धु.दु.नि.	०१.११.१९९०	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१३	गौतम शंकर हिरे	रो.ना.दु. निरिक्षक	०४.११.१९९३	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१४	संदिप साहेबराव राजगुरू	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	२४.१०.२००८	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१५	सतिश छबु केदार	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	०१.११.२००८	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१६	सिध्दार्थ कांबळे	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	१७.०८.२००७	कि. नि. अ. एम/पूर्व
१७	किशोर रामभाऊ भेंडे	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	०१.०४.२०११	कि. नि. अ. एम/पूर्व

पुस्तिका – 17
इतर उपयोगी माहिती

मध्यवर्ती भांडार गृह –	शहर विभागाकरीता एफ/द येथे, पश्चिम उपनगराकरीता पी/उ येथे व पुर्व उपनगराकरीता एम/प येथे विभाग कार्यालयात मध्यावर्ती भांडारगृह असून त्यात असलेल्या किटकनाशकाचा पुरवठा त्वरीत वेगवेगळया विभागात करण्यात येतो.
धुम्रफवारणी यंत्र दुरुस्ती कार्यशाळा-	ही कार्यशाळा जी/द येथे असून त्यात धुम्रफवारणी यंत्रांची व इंधनावर चालणा-या यंत्रांची देखभाल व दुरूस्ती केली जाते.
पंप दुरूस्ती केंद्र	मनुष्यबळाने चालविल्या जाणा-या फवारणी पंप व यंत्रांची दुरूस्ती करणारी कार्यशाळा ''एल'' विभागामध्ये आहे.

खाजगी किटक नियंत्रण पुरवणा-या मान्यताप्राप्त संस्थांची यादी.

BRIHANMUMBAI MAHANAGRPALIKA
Public Health Department
Insecticide Branch

Primary School Building, 2nd Floor, Gilder tank Ground, Dr. Dadasaheb Bhadkamkar Marg, Mumbai – 400007.

LIST OF MCGM APPROVED PRIVATE PEST CONTROL OPERATORS AS ON 13.06.2019

Sr. No.	Name of Company & Proprieter	Address of Company
1	M/s. Pestermynate Enterprises Pro.- Mr. Rajendra Jadhav Tel. - 022 24712345 Mob. No. 9869228350	15, Vimawala House, Jijibhai Lane, Opp. Center point , Lalbaug , Mumbai - 400012. Email: pestermynate@gmail.com
2	M/s. Raj Associates Pro. Mr. Sandeep Adsule Mob.No. 9323890659	Vaibhav Co-op, Hos. Society, 121/3997, Nehru Nagar, Kurla(E), Mumbai- 400024.
3	M/s. Rajshree Pest Control Pro. – Mr. Manohar Chawan Tel No.- 22626396/22622348 mob No.-9969871385	Maharastra Bhavan , Office No. 47, 3rd Floor Bora Msjid Srteet , Off .Bora Bajar sreet Fort Mumbai 400 001 Email-info@rajashreepestcontrol.com Web:- www.rajashreepestcontrol.com
4	M/s. S P INDUSTRIES Pro: Atul P. Bhat. Mob No. - 9869781781	7- Akashdip, Govind Nagar, Sodawala Lane, Borivali (W) Mumbai 400 092. Email : info@spindustries.com, , prvinjosh22@gmail.com Web : www.spindusries.co
5	M/s. Bharat Pest Treatments Pro. – Mr. Raj.R Shriyan Tel No. – 26354277/26354293 Mob No. – 9820995553/9820995554	5/B Vishwageet Apartment, 4 Bunglows, Andheri (W) Mumbai – 400 053. Email – bharatpest@hotmail.com Web : - www.bptpestsolutions.com
6	M/s. GD Pest Control Private Limited Director- Mr. Sanjay Parui Mo.-9702444466/ 7738444466	Shop No.2, Navyug Co-op, Hsg. Soc. Ltd. Aarey Checknaka, Goregaon(E), Mumbai-63 Tel- 022- 29277333
7	M/s. Amey Labour Co.op Society Chairman- Mrs. Arti Satish Sawardekar	103-6/6, Prem Nagar Colony, B.J. Kher Marg, Worli Naka, Mumbai-400 018. Email- amaylabourcosltd@gmail.com
8	M/s. Tom Cat Pest Control Pro. – Mr. Adil Asif Shaikh Mob. 9223548623	10-A, Grace Plaza, S.V. Road, Jogeshwari (W) Mumbai- 400 102. Tel- 26796006, Email – adtomcat29@yahoo.co.in
9	M/s. Hindustan Insecticide Pro.- Mrs. Madhuri S. Zode Tel – 022 26555492/26420566 Mob No. – 9821137624/9867743679	39/2011,Shivam Hsg. Society, Gandhi Nagar Bandra (E), Mumbai 400 051. Email –hidustaninsecticide@hotmail.com Web -www.hindustaninsecticide.com
10	M/s. Dapmans Pest Control and Allied Services Pro. Aniket Daptardar Tel No. - 0251- 2456562, 2431680	B-41/2 Comercial Complex, Mahavir Nagar, Manpada Road, Dombivali(E), Mumbai-421201. Email- dapmans@yahoo.com

..2

Sr. No.	Name of Company & Proprieter	Address of Company
11	M/s. Compact Facility Services Private Limited	Office No. 624, Bhim Nagar, Tanasa Pipeline Opp. 'D' Colony, Near Vishal Sales Agency, Vidyavihar (East), Mumbai-400 077 Tel No.- 022-65117217, Email - compactfacility@gmail.com, www.compactfacility.com
12	M/s. Aakansha Apang Seva Sahakari Sanstha Maryadit Pro. Surendra M. Kharat Mob. 9869778124, 9769252657	281/5, R.D. Lokhande Chawl, Dr. Ambedkar Chawk, Kurla (West), Pin- 400070.
13	M/s. Paragon Pesticides 164, Modi Street, 4th Floor, Fort, Mumbai	164, Modi Street, 4th Floor, Fort, Mumbai- 400001, Office Tel- 022-22611399, Mob-9820076116 / 9820663604
14	M/s. Ultima Search Pro. Yogesh W. Jadhav Tel,.- 022-28751618, 28722711 Mob No. 9833036470	9-10, Shree Krishna Commercial Centre, 6, Udyog Nagar, Opp. Raheja Solitare, Off. S.V. Road, Goregaon (W) Mumbai- 400 062 Email: yogesh@ultimasearch.com
15	M/s. City Logic Pro. Virender Pratap Singh Mob. No. 9322729172, 8793306661	B/103, Revati Apartment, Opp. Sai Datta Temple, Sanyukt Nagar, Achole Cross Road, Nalasopara (E), Dist. Palghar, Pin- 401 209 Email. Citylogic.ss@gmail.com

25/06/19

Insecticide Officer